Lietas Nr. C32377412
Lietas arhīva Nr. CA-1939-14/26

SPRIEDUMS
Latvijas Republikas vārdā

2014.gada 13.oktobrī

Rīgas apgabaltiesas Civillietu tiesas kolēģija šādā sastāvā:
tiesas sēdes priekšsēdētāja tiesnese Žanete Žimante,
tiesneses Gunta Ozoliņa un Silvija Sēbriņa,
ar sekretāru Jāni Šalamaju,
piedaloties prasītāja SIA „Rīgas namu pārvaldnieks" pilnvarotam pārstāvim /pers. B/,
atklātā tiesas sēdē Rīgā, Brīvības bulvārī 34, izskatīja civillietu SIA „Rīgas namu pārvaldnieks" prasībā pret /pers. C/ par parāda piedziņu, sakarā ar SIA „Rīgas namu pārvaldnieks" apelācijas sūdzību par Rīgas pilsētas Ziemeļu rajona tiesas 2014.gada 28.janvāra spriedumu.

Aprakstošā daļa.

2012.gada 12.decembrī SIA „Rīgas namu pārvaldnieks" (turpmāk – Prasītājs) tiesā cēla prasību (ar 15.01.2014. grozījumiem) pret /pers. C/ (turpmāk – Atbildētājs) par parāda piedziņu, lūdzot tiesu: piedzīt no Atbildētāja pamatparādu 9'309,61 *euro* un līgumsodu 8'006,75 *euro*, samaksāto valsts nodevu 411,85 *euro* un ar lietas izskatīšanu saistītos izdevumus 4,70 *euro*; noteikt Prasītājam tiesības līdz sprieduma izpildei (izsoles dienai) saņemt likumiskos 6 % gadā no pamatparāda summas.

Prasības pieteikumā norādīts, ka Prasītājs apsaimnieko daudzdzīvokļu dzīvojamo māju /adrese/, un šai mājā kopš 2006.gada 15.decembra Atbildētāja īpašumā ir dzīvoklis Nr.4 7. 2006.gada 21.decembrī puses noslēdza Dzīvojamās mājas uzturēšanas un apsaimniekošanas līgumu (turpmāk - Līgums), saskaņā ar kuru Atbildētājs apņēmās segt visus izdevumus, kas saistīti ar nekustamā īpašuma /adrese A/ uzturēšanu un apsaimniekošanu, maksāt par saņemtajiem komunālajiem pakalpojumiem, bet maksājumu kavējumu gadījumos- maksāt līgumsodu 0,2 % apmērā par katru nokavēto dienu no kopējās parāda summas. Prasītājs pielīgtās saistības izpildīja pilnā apmērā, taču Atbildētājs nav norēķinājies par saņemtajiem apsaimniekošanas un komunālajiem pakalpojumiem, kā rezultātā no 2009.gada 1.janvāra līdz 2014.gada 1.janvārim radies maksājumu parāds 17'316,36 *euro* apmērā, kas sastāv no pamatparāda (par dzīvojamās mājas uzturēšanu, apsaimniekošanu un komunālajiem pakalpojumiem) 9'309,61 *euro* un līgumsoda 8'006,75 *euro*.

Prasība pamatota ar likuma „Par dzīvokļa īpašumu" 8.pantu, Dzīvokļa īpašuma likuma 8.panta otro daļu, 10.pantu, Civillikuma 1587., 1651.pantu, 1652.panta trešo daļu., 1662., 1716., 1720., 1732., 1779. un 1828.pantu, Ministru kabineta 2008.gada 9.decembra noteikumiem Nr.1014 „Kārtība, kādā aprēķināma maksa par dzīvojamās mājas pārvaldīšanu un apsaimniekošanu" un Ministru kabineta 2008.gada 9.decembra noteikumiem Nr.1013 „Kārtība, kādā dzīvokļa īpašnieks daudzdzīvokļu dzīvojamā mājā norēķinās par pakalpojumiem, kas saistīti ar dzīvokļa īpašuma lietošanu".

2014.gada 28.janvārī Rīgas pilsētas Ziemeļu rajona tiesa, taisot aizmugurisku spriedum, nosprieda prasību apmierināt daļēji: piedzīt no Atbildētāja par labu Prasītājam pamatparādu 9'309,61 *euro*, līgumsodu 930,96 *euro*, samaksāto valsts nodevu 411,85 *euro* un ar lietas izskatīšanu saistītos izdevumus 4,70 *euro*; noteikt Prasītāja tiesības par laiku līdz sprieduma izpildei saņemt no Atbildētāja 6 % gadā no nenomaksātās pamatparāda summas; prasību pārējā daļā noraidīt.

Tiesa norādījusi, ka, taisot spriedumu, tā vadās no Civillikuma 1587., 1425.panta, 1652.panta pirmās daļas 3.punkta, 1716., 1717., 1720., 1722.panta, likuma „Par dzīvokļa īpašumu" 8.panta pirmās daļas, 12.panta, Dzīvokļa īpašuma likuma 10.panta 2. un 3.punkta.

Pirmās instances tiesa konstatēja, ka 2006.gada 15.decembrī Atbildētājs ieguva īpašuma tiesības uz dzīvokļa īpašumu Nr.47, kas atrodas /adrese/. Daudzdzīvokļu dzīvojamās mājas, kurā atrodas Atbildētāja dzīvokļa īpašums, apsaimniekotājs ir Prasītājs. 2006.gada 21.decembrī, noslēdzot dzīvojamās mājas uzturēšanas un apsaimniekošanas līgumu Nr.724/06, Atbildētājs apņēmās apmaksāt apsaimniekotājam par saņemtajiem pakalpojumiem, bet maksājumu kavējuma gadījumā- maksāt līgumsodu 0,2 % apmērā no kopējā parāda summas par katru nokavēto dienu. Atbildētājs nav pildījis savas maksājuma saistības pret Prasītāju un uz 2014.gada 1.janvāri tā pamatparāds ir 9'309,61 *euro*.

Vien par daļēji pamatotu pirmās instances tiesa atzina Prasītāja prasību daļā par līgumsoda piedziņu. Atsaucās Civillikuma 5., 1.pantu, Patērētāju tiesību aizsardzības likuma 6.panta vienpadsmitajā daļā noteiktu tiesas pienākumu izvērtēt līguma noteikumus un attiecībā uz patērētāju nepiemērot līgumā ietvertos netaisnīgos noteikumus, kā arī šā likuma 6.panta trešās daļas 4.punktā noteikto par netaisnīgiem līguma noteikumiem. Konstatēja, ka Līgums ir noslēgts starp Prasītāju kā pakalpojumu sniedzēju un Atbildētāju kā patērētāju. Ņemot vērā, ka Prasītājs nav minējis, kādus reālus zaudējumus cietis sakarā ar Atbildētāja maksājumu saistību neizpildi, tā aprēķinātajam līgumsodam ir vienīgi sodošais raksturs, tiesa norādīja, ka līgumsods patērētāju tiesībās īsteno kompensācijas principu, līdz ar to līgumsoda sodošajam elementam, salīdzinot ar kopējo līgumsoda apmēru, jābūt ļoti minimālam, jo tā mērķis nav pelnīt uz patērētāja rēķina un līgumsodam jābūt samērīgam no naudas attiecību viedokļa.

Tiesa atzina, ka Prasītājs aprēķinājis pastāvīgi pieaugošu nenoteiktu līgumsoda lielumu- 0,2% no nokavētā maksājuma summas par katru maksājuma kavējumu dienu, kas ir 9'309,61 *euro*, un, aprēķinot tik lielu līgumsodu, Prasītājs nav vadījies no samērīguma principa un nav rēķinājies ar Atbildētāja kā patērētāja pamatotajām interesēm. Līdz ar to, atsaucoties uz taisnības, proporcionalitātes un

samērīguma principiem, tiesa atzina, ka Prasītāja kā pakalpojuma sniedzēja aprēķinātajam sodošā rakstura līgumsoda kopējām apmēram Atbildētājam kā patērētājam tiesiskajās attiecībās ir jābūt ne vairāk kā 10 % no pamatparāda summas jeb 930,96 *euro*. Rezumējot teikto un atsaucoties uz Civilprocesa likuma 96.panta piekto daļu, tiesa secināja, ka prasība ir apmierināma daļēji, piedzenot no Atbildētāja par labu Prasītajam pamatparādu 9'309,61 *euro,* līgumsodu 930,96 *euro* apmērā, bet prasību daļā par līgumsoda 7`075,79 *euro* piedziņu noraidot kā nepamatotu.

Atsaucoties uz Civilprocesa likuma 41.pantā noteikto, pirmās instances tiesa no Atbildētāja par labu Prasītājam piedzina tiesas izdevumus: samaksāto valsts nodevu 411,85 *euro* un ar lietas izskatīšanu saistītos izdevumus 4,70 *euro*. Atsaucoties uz Civilprocesa likuma 195.pantu, tiesa atzina, ka Prasītājam nosakāmas tiesības par laiku līdz sprieduma izpildei saņemt likumiskos procentus – 6 % gadā, no nesamaksātā pamatparāda.

2014.gada 5.martā par iepriekš minēto tiesas spriedumu apelācijas sūdzību iesniedza Prasītājs, norādot, ka pirmās instances tiesas spriedums tiek pārsūdzēts daļā par prasības noraidīšanu un lūdzot apelācijas instances tiesai apmierināt prasību daļā par līgumsoda piedziņu 7'075,79 *euro* apmērā.

Apelātors uzskata, ka pirmās instances tiesa, noraidot prasību daļā par līgumsoda piedziņu, pārkāpa taisnīguma un vienlīdzības principus. Vērš uzmanību, ka 2006.gada 21.decembrī, parakstot Dzīvojamās mājas uzturēšanas un apsaimniekošanas līgumu, Atbildētājs uzņēmies maksāt līgumsodu 0,2 % no kopējās parāda summas par katru nokavēto dienu (3.4.punkts). Noslēdzot līgumu Atbildētājam bija iespējas mainīt (apspriest līguma noteikumus) līgumsoda apmēru, tādēļ Prasītājs nepiekrīt tiesas apgalvojumam, ka noslēgtais līgums ir iepriekš neapspriests, standartlīgums ar netaisnīgiem noteikumiem un ka samērīgs līgumsods ir 10 % no pamatparāda summas. Turklāt, tiesa atzina, ka Atbildētājs nav iesniedzis iebildumus pret prasību, pierādījumus par parāda samaksu, kā arī nav apstrīdējis parāda aprēķinu un prasības pieteikumā norādītos faktus.

Atsaucoties uz Civilprocesa likuma 96.panta piekto daļu, to, ka Atbildētājs nav apstrīdējis nevienu no Prasītāja norādītiem faktiem un prasītais līgumsods nepārsniedz pamatparāda apmēru, Prasītājs uzskata, ka tiesai nebija tiesiska pamata Līguma nosacījumus par līgumsodu vērtēt kā netaisnīgus.

Atbildētāja parāds sācis veidoties no 2010.gada augusta un prasības celšanas brīdī bija tikai LVL 4'436,03. No 2010.gada augusta Atbildētājs samaksu par dzīvokli bija veicis divas reizes. Prasītājs vairākkārt atgādināja Atbildētājam par parādu un viņam bija iespēja vienoties ar Prasītāju par parāda samaksas kārtību, t.sk. par līgumsoda samazināšanu vai atcelšanu, bet Atbildētājs nav izmantojis savas tiesības. Prasītājs, savukārt, sedza izdevumus, kas saistīti ar mājas apsaimniekošanu (sētnieka pakalpojumi, maksājumu un parādu administrēšana utt.) un komunāliem pakalpojumiem (apkure, ūdens, nodokļi utt.), tātad bija spiests ciest zaudējumus.

Eiropas Padomes Ministru komiteja 1978.gada 20.janvārī pieņēma rekomendāciju „Par soda klauzulu civillietās", rekomendējot ievērot rekomendācijas pielikumā minētos principus: Soda klauzula ir jebkurš līguma punkts, kas paredz par pamatsaistības neizpildi apsolītajam (parādniekam) maksāt naudas summu kā soda naudu vai kompensāciju. Noteikto summu tiesa var samazināt, ja tā ir acīmredzami pārāk liela. Tomēr summa nedrīkst tikt samazināta līdz līmenim, kas būtu mazāks par zaudējumu atlīdzību, kas pienākas par saistību neizpildi. Lai gan uz rekomendācijām nevar attiecināt tiešās iedarbības principu, tomēr Eiropas Kopienu tiesa nolēmusi, ka nacionālajām tiesām jāņem vērā Kopienu institūciju rekomendācijas, tām ir pienākums iztulkot nacionālās tiesību normas atbilstoši rekomendācijām (lieta C-322/88 Grimaldi v.Fonds dēs Maladies Professionelles, 1989). Līdz ar to uz rekomendācijām attiecināms netiešās iedarbības princips. Ņemot vērā minēto, tiesa nevarēja atzīt, ka pielīgtais līgumsods, kurš ir mazāks nekā pamatparāda apmērs, nav samērīgs un netaisnīgs, līdz ar to, tiesai bija jāatzīst līgumsoda apmērs par samērīgu un taisnīgu, un tiesai nebija nekāda pamata patstāvīgi to samazināt.

Likuma „Par atjaunotā Latvijas Republikas 1937.gada Civillikuma saistību tiesību daļas spēkā stāšanās laiku un piemērošanas kārtību" 21.pants paredz, ka grozījumi Civillikuma 1716., 1717. un 1722.pantā par līgumsoda noteikumiem un grozījumi Civillikuma 1843.pantā par parāda samaksas kārtību līgumiem, kuri noslēgti līdz 2013.gada 31.decembrim, kuru darbība turpinās pēc 2014.gada 1.janvāra un līdz 2014.gada 31.decembrim par tiem nav celta prasība tiesā, piemērojami ar 2015.gada 1.janvāri. Tādēļ Prasītājam nav saprotams, no kā vadījās tiesa, nosakot piedzenamā līgumsoda apmēru.

Prasītājs uzskata, ka tiesa pieļāvusi Civilprocesa likuma 192.panta pārkāpumu, jo patstāvīgi izskatīja jautājumu, kas nebija ietverts nevienas puses prasījuma robežās.

Likuma „Par valsts un pašvaldību dzīvojamo māju privatizāciju" 50.panta septītās daļas izpratnē Prasītājs uzskatāms par piespiedu apsaimniekotāju, kuram nav tiesību atteikties no mājas apsaimniekošanas un jautājums par savstarpējām pušu attiecībām no patērētāja un pakalpojuma sniedzēja skata ir apšaubāms. Pat pieļaujot, ka šajā gadījuma patērētāja tiesības ir aizsargātas ar speciālo likumu, tiesai bija jāatceras arī tas, ka pakalpojuma sniedzēja tiesības un pārējās šīs mājas labprātīgo kopīpašnieku tiesības nav aizsargātas ar speciālām un papildus normām, tātad to vienīgais aizsardzības instruments ir līgumā ietvertais līgumsods.

Atbildētājs rakstveida paskaidrojumus par apelācijas sūdzību nav sniedzis.

Apelācijas sūdzības iesniedzēja- Prasītāja, pilnvarotais pārstāvis tiesas sēdē prasību un apelācijas sūdzību uzturēja.

Atbildētājs uz apelācijas instances tiesas sēdi neieradās. Tiesu kolēģija, nekonstatējot Civilprocesa likuma 209.pantā noteiktos šķēršļus, nolēma lietu izskatīt bez Atbildētāja klātbūtnes.

Motīvu daļa.

Civillietu tiesu kolēģija, ņemot vērā Prasītāja paskaidrojumus, pārbaudījusi un novērtējusi lietā esošos pierādījumus, izvērtējusi apelācijas sūdzības motīvus, atzīst, ka prasība daļā par līgumsoda piedziņu ir apmierināma.

Vadoties no Civilprocesa likuma 426.panta pirmajā daļā noteiktā, Civillietu tiesu kolēģija pēc būtības izskata vien to Prasītāja prasības daļu, kas noraidīta ar pirmās instances tiesas spriedumu, proti, par līgumsoda piedziņu 7`075,79 *euro* apmērā- atbilstoši iesniegtās apelācijas sūdzības robežām.

Vadoties no Civilprocesa likuma 430.panta trešās daļas, Civillietu tiesu kolēģija bez pārbaudes par pierādītiem atzīst šādus pirmās instances tiesas konstatētos un apelācijas sūdzībā neapstrīdētos faktus: Prasītājs ir daudzdzīvokļu

dzīvojamās mājas, kurā atrodas Atbildētāja dzīvokļa īpašums apsaimniekotājs un abas puses saista līgumiskas attiecības atbilstoši Līgumam, kurā noteikta Atbildētāja saistība maksāt Prasītājam līgumsodu 0,2 % apmērā par katru saistību izpildes (maksājumu) kavējuma dienu; Atbildētājs saistību izpildes pienākuma pārkāpumu īsteno kopš 2009.gada 1.janvāra, kā rezultātā uz 2014.gada 1.janvāri izveidojies viņa galvenais parāds Prasītājam 9`309,61 *euro* apmērā, un Prasītājs atbilstoši pielīgtajam aprēķinājis līgumsodu 8006,75 *euro* apmērā. Līdz ar to konstatējams, ka Prasītājam pastāv līgumiski noteiktas tiesības prasīt no Atbildētāja līgumsodu, ko abas puses paredzējušas Līgumā Atbildētāja saistību izpildes nokavējuma gadījumam, turklāt pēc būtības šādas tiesības Prasītājam pastāv likumiski, jo saskaņā ar Civillikuma 1716.pantu, līgumsods ir pametums, ko kāda persona uzņemas ciest sakarā ar savu saistību neizpildi vispār, nepienācīgu izpildi vai to neizpildīšanu īstā laikā (termiņā), bet atbilstoši Civillikuma 1720.pantam, kreditors var prasīt kā līgumsodu, tā arī līguma izpildīšanu: 1) ja tieši tā bijis norunāts; 2) ja līgumsods bijis norunāts ne tik daudz par neizpildīšanu vispār, kā par neizpildīšanu īstā laikā.

Civillietu tiesu kolēģija atzīst, ka pirmās instances tiesa pamatoti pievērsusies pieprasītā līgumsoda apmēra vērtējumam, jo šāds tiesas pienākums, atbilstoši Patērētāju tiesību aizsardzības likuma 6.panta vienpadsmitajai daļai un Civillikuma 1724.[1] pantam, pastāv neatkarīgi no tā, vai ar patērātāja tiesībām apveltītā persona, kāds ir Atbildētājs, līguma nosacījumus par līgumsodu ir vai nav apstrīdējusi. Tomēr tiesu kolēģija atzīst arī to, ka pirmās instances tiesa, nosakot līgumsodu apmērā 10% no pamatparāda summas, t.i., 930,96 *euro*, nav bijusi pietiekami objektīva: ir ņēmusi vērā vien Atbildētājas intereses, nav vērtējusi Prasītāja tiesības, nav ņēmusi vērā Atbildētājas maksāšanas disciplīnu un iespējamās saistību neizpildes sekas.

No tiesas konstatētā izriet, ka Atbildētājs līgumiskās saistības nav pildījis piecus gadus, galveno parādu uzkrājot vairāk kā 9`000 *euro* apmērā. Atbildētājs ir daudzdzīvokļu dzīvojamā mājā ietilpstošā viena dzīvokļa īpašnieks, un tas nozīme, ka no viņa saistību izpildes ir atkarīga ne vien Prasītāja spēja norēķināties ar komunālo pakalpojumu sniedzējiem, bet arī citu dzīvokļu īpašnieku tiesības uz centralizētu komunālo pakalpojumu saņemšanu. Pušu pielīgtais līgumsods, neraugoties uz to, ka saistību izpildes nokavējumu Atbildētājs pieļāvis piecus gadus, proti, ilgstoši, galvenā parāda apmēru sasniedzis nav. Pielīgtais par līgumsodu nav atturējis Atbildētāju no ilgstoša saistību izpildes nokavējuma. Lietā nav ziņu par to, ka Atbildētājs jelkad būtu piedāvājis Prasītājam pārskatīt Līguma nosacījumus, tai skaitā, par līgumsodu, vai vērsies patērētāju tiesību aizsardzības iestādē vai tiesā Līguma nosacījumu apstrīdēšanai.

Pastāvot iepriekš norādītajiem apstākļiem, Civillietu tiesu kolēģija atzīst, ka Līgumā noteiktais līgumsods nav nesamērīgs, atbilst vienlīdzīguma, labticības un taisnīguma principiem, tādēļ Prasītāja apelācijas sūdzība uzskatāma par pamatotu.

Pirmās instances tiesa Prasītāja samaksāto valsts nodevu 411,85 *euro* apmērā (LVL 289,45, lietas 7.lapa) tā labā no Atbildētāja ir piedzinusi pilnā apmērā, kā arī piedzinusi Prasītāja labā no Atbildētāja samaksātos ar lietas izskatīšanu saistītos izdevumus 4,70 *euro* apmērā (LVL 3,30, lietas 2.lapa). Tā kā daļā par tiesas izdevumu piedziņu pirmās instances tiesas spriedums nav ticis pārsūdzēts, Civillietu tiesu kolēģija ņem to vērā kā spēkā esošu, lemjot jautājumu par nesamaksāto tiesas izdevumu piedziņu.

Atbilstoši Civilprocesa likuma 34.panta pirmās daļas 1.punkta b) apakšpunktam un ceturtajai daļai, par apelācijas sūdzību Prasītājs samaksājis valsts nodevu 517,77 *euro* apmērā (lietas 44, 46.lapa), kas saskaņā ar Civilprocesa likuma 41.panta pirmo daļu par labu Prasītājam piedzenama no Atbildētāja, ievērojot, ka prasība daļā par līgumsoda piedziņu apelācijas instances tiesā ir apmierināta 7'075,79 *euro* apmērā.

Atbilstoši Civilprocesa likuma 42.panta nosacījumiem, no Atbildētāja valsts labā piedzenami ar lietas izskatīšanu saistītie nesamaksātie izdevumi. No lietā esošās uzziņas lapas, izziņas ar lietas izskatīšanu saistītiem izdevumiem un pavēstu uzziņas, secināms, ka ar lietas izskatīšanu saistītie izdevumi ir 3,10 *euro* (LVL 2,18) pirmās instances tiesā un 4,65 *euro* apelācijas instances tiesā (lietas 1., 57., 65.lapa), kas kopā veido 7,75 *euro*. Līdz ar to no Atbildētāja valsts ienākumos piedzenami iepriekš nesamaksātie ar lietas izskatīšanu saistītie izdevumi 3,05 *euro*, ko veido starpība starp reāli esošajiem un Prasītāja iepriekš samaksātajiem ar lietas izskatīšanu saistītajiem izdevumiem (7,75 *euro* - 4,70 *euro*).

Termiņš sprieduma labprātīgai izpildei daļā par parāda un tiesas izdevumu piedziņu tiek noteikts, ievērojot Civilprocesa likuma 204.[1]panta noteikumus, proti, 10 dienas no sprieduma spēkā stāšanās brīža. Šajā termiņā valsts labā piedzenamo tiesas izdevumu samaksu apliecinošs dokuments iesniedzams Rīgas apgabaltiesā.

Rezolutīvā daļa.

SIA „Rīgas namu pārvaldnieks" prasību apmierināt.

Piedzīt no /pers. C/, personas kods /personas kods/, par labu SIA „Rīgas namu pārvaldnieks", reģistrācijas Nr.40103362321, līgumsodu 7'075,79 *euro* un tiesas izdevumus 517,77 *euro*, kopā- 7`593,56 *euro* (septiņus tūkstošus pieci simti deviņdesmit trīs *euro* un 56 centus).

Piedzīt no /pers. C/, personas kods /personas kods/, par labu valstij ar lietas izskatīšanu saistītos izdevumus 3,05 *euro* (trīs *euro* un 5 centus).

Sprieduma labprātīgai izpildei daļā par parāda un tiesas izdevumu piedziņu noteikt termiņu- 10 dienas no sprieduma spēkā stāšanās dienas. Labprātīgi izpildot spriedumu daļā par tiesas izdevumu piedziņu valsts labā, norādītajā termiņā maksājumu apliecinošu dokumentu iesniegt Rīgas apgabaltiesā.

Spriedumu var pārsūdzēt Latvijas Republikas Augstākās tiesas Civillietu departamentā 30 dienu laikā no pilna sprieduma

sastādīšanas dienas, kasācijas sūdzību iesniedzot Rīgas apgabaltiesā.
Pilns spriedums sastādīts 2014.gada 27.oktobrī.

Tiesneses Ž.Žimante
G.Ozoliņa
S.Sēbriņa